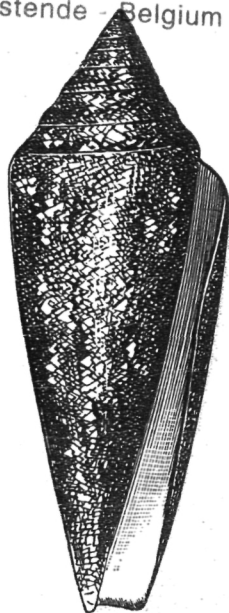


VLIZ (vzw)
VLAAMS INSTITUUT VOOR DE ZEE
FLANDERS MARINE INSTITUTE
Oostende - Belgium



67493

maris

Uitgegeven door
BELGISCHE VERENIGING VOOR CONCHYLIOLOGIE

V.Z.W.



JULI 1974

nr 7

1. Maandvergadering
op zondag 7 juli 1974 te 10.00 uur
in het lokaal 'Stella Maris' - Italiëlei 72 te Antwerpen
' Problemen omtrent Auteurswerken over schelpen
der 18e en 19e eeuw ' door E. Wils
2. Maandvergadering voor de jeugd
op zondag 7 juli 1974 te 10.00 uur
in het lokaal 'Stella Maris' - Italiëlei 72 te Antwerpen
Bezoek aan de tentoonstelling 'De Mens' in het Bouwcentrum
te Antwerpen.
Voor details zie Jeugdbladzijde in dit maandblad.
3. Bestuursvergadering - enkel voor de bestuursleden
in het lokaal Ommeganckstraat 26 te Antwerpen
op donderdag 11 juli 1974 te 20.00 uur
4. Vergadering van de studiegroep voor Malacologie
met de medewerking van de heer R. Pickery
in het lokaal Ommeganckstraat 26 te Antwerpen
op vrijdag 19 juli 1974 te 20.00 uur
5. Vergadering van de studiegroep Xenophora
met de medewerking van de heren J. Kruyniers en E. Wils
op woensdag 24 juli 1974 te 20.00 uur
in het lokaal Ommeganckstraat 26 te Antwerpen
6. Vergadering van de jeugdkern
in het lokaal 'Stella Maris' - Italiëlei 72 te Antwerpen
op zaterdag 27 juli 1974 te 14.00 uur
7. Vergadering van de afdeling Paleontologie
(in samenwerking met S.S.D. Deurne)
op donderdag 25 juli 1974 te 20.00 uur
in het lokaal Ommeganckstraat 26 te Antwerpen
Bespreking en determinatie van de vondsten van de
zoektocht te Kallo van zondag 23.6.1974.

VAN ONZE KUST

Van de heer Henri Douliez uit Ganshoren-Brussel ontvingen we volgend interessant schrijven :

"Aansluitend op het artikel "Monstruositeiten bij enkele Mollusca van onze kust" verschenen in 'Gloria Maris' van mei 1974 - nr.5 - p.111-112-113, wilde ik graag volgende tekst aanhalen, die ik vrij vertaal uit het boek van K.LOPPENS " La Region des Dunes de Calais à Knocke" 1932 (*). De auteur K. Loppens deed vrij interessante opzoekingen en de vondsten werden voor een groot deel aan het museum van de Duinenabdij te Coxijde geschonken.

In de volgende vertaalde tekst gaat het over een vondst tijdens archeologische opgravingen, van Cardium edule schelpen met een sterk wigvormig verlengde achterzijde.

".. Een ander feit bewijst ons dat de topografie van ons land fel verschilde van de actuele. In de archeologische standplaatsen van het begin van het ijzertijdperk, dus gedurende de turfperiode, vinden wij tussen de etensresten van deze volkeren, talrijke schelpen van een weekdier dat in het frans 'coque' of 'bucarde' (Cardium edule) genoemd wordt.

De schelpen in de lagen van die tijd zijn echter steeds klein en dun, nooit dik noch stevig zoals men ze heden langs onze kust aantreft. Wij vinden nu dezelfde dunne en kleine schelpvormen in elk milieu waar de weekdieren zich in een weinig zuurstofrijk water bevinden, waar het voedsel weinig overvloedig is. Deze ingesloten plaatsen vindt men in stilstaande wateren die niet rechtstreeks in verbinding staan met de zee. Deze wateren zijn ziltig en worden slechts gedeeltelijk bij hoogwater hernieuwd. Het is slechts langs sommige rivieren en dan nog op een bepaalde afstand van de zee, in de inhammen met vrij getij, dat deze voorwaarden vervuld worden.

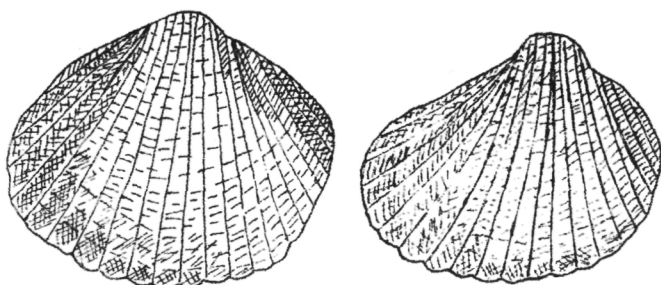
Dit bewijst dus dat de archeologische standplaatsen van het ijzertijdperk die wij heden langs de zee aantreffen, zich toen op een veel grotere afstand van de kust bevonden dan nu.

Al deze feiten stemmen dus overeen.

Cardium edule is ten andere een waardevol weekdier dat ons toelaat de topografie van een streek in vroegere tijden terug samen te stellen.

De hiernaast afgebeelde figuren tonen ons de twee vormen die deze schelp aanneemt naargelang waarin het dier leeft.

De vorm A is de typische lichtjes dissymmetrische en stevige vorm die we enkel in zee aantreffen, in de golvenstrook waar het water overvloedig verlicht en vernieuwd wordt en steeds voorzien van aangepast voedsel.



A

B

Het is ook de vorm die slechts op zandbodem leeft. Dezelfde doch kleine en dunne vorm is eveneens afkomstig van een zandbodem, maar met stilstaand en ingesloten water, zoals wij zagen bij de gevonden specimen in de standplaatsen van het ijzertijdperk. Op deze schelpen stelt men een ander zeer belangrijk feit vast, namelijk dat de oppervlakte van de ribben voorzien is van kleine scherpe dwarsstaande lamellen. De schelpen die in de golfzone geleefd hebben, hebben deze lamellen verloren ingevolge wrijving tegen het zand. Daar de exemplaren die gevonden werden in de standplaatsen van het ijzertijdperk deze scherpe lamellen nog bezitten, mag men besluiten dat ze niet in zee geleefd hebben. De vorm B toont ons een verlengde zeer dissymmetrische schelp met gekromde als het ware verwrongen ribben. Het is de typische vorm die op de moddergronden voorkomt.

Indien het dier op een moddergrond leeft in een voortdurend vernieuwd water, dus in zee of in een riviermonding dicht bij zee, zal het een verlengde dissymmetrische doch stevige schelp vormen. Wanneer het daarentegen eveneens op een moddergrond leeft maar met stilstaand en weinig verlucht water, dus arm aan voedsel, zal het opnieuw een langwerpige dissymmetrische doch dunne en kleine schelp vormen.

Wij hebben dit weekdier speciaal bestudeerd wegens zijn verscheidenheid, en wij hebben de reden gevonden waarom deze schelp een langwerpige vorm aanneemt op een modderige ondergrond.

In zulk milieu is de bodem te zacht om het gewicht van de mollusk te dragen; deze werkt zich dan ook min of meer in teneinde een gelijke druk op het volledig schelpoppervlak te bekomen, behalve op het achterste deel dat de ademhalingsorganen bevat. Enkel deze kant kan zich dus vrij ontwikkelen, vandaar de abnormale verlenging. Op de zandgronden daarentegen zakt het dier slechts weinig weg. Uitgenomen bij stromweder blijft het zelfs dikwijls op het zand liggen. In die voorwaarden kan de schelp zich aan alle zijden tegelijkertijd ontwikkelen en vormt zich slechts een lichte dissymmetrie. "

* " La Région des Dunes de Calais à Knocke " - Géographie - Fouille Archéologiques - Histoire " par K.Loppens.
Publié par le Laboratoire du Littoral - Avenue de la Mer 33 - Coxyde - Village - 1932.

Ik meen dat dit een interessant artikel is. Ook de uitleg voor de wigvormige verlenging schijnt aannemelijk. Persoonlijk ken ik de auteur niet doch hij is een verre verwant van een collega van wie ik ten andere het boek te lezen kreeg.

Voornoemde auteur schreef eveneens een zeer interessante studie over de geschiedenis van de Duinenabdij: ' Histoire de Coxyde et de l'Abbaye des Dunes (1930. Hij is lid van ' La Société d'Anthropologie et de Préhistoire ". Tot daar deze korte toelichting.

Wij danken de heer Douliez hartelijk voor dit schrijven en oordeelden dat we deze nuttige gegevens onze lezers niet mochten onthouden.

- - -